

Posudek oponenta rigorózní práce

Vysoká škola: Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta: právnická

Katedra: správního práva a finančního práva

Název rigorózní práce: **Udělování státního občanství České republiky**

Autor rigorózní práce: Mgr. Barbora Gonsiorová

Autorka si jako téma své práce vybrala problematiku státního občanství, jež je jedním ze základních pojmových prvků každého samostatného státu. Předložená rigorózní práce se pak detailně zabývá pouze jedním ze současných sedmi způsobů nabývání státního občanství, a to jeho udělením. Nejobecněji vymezeným cílem dané práce je dle autorky *„postihnout udělování státního občanství komplexně, tj. jeho právně-teoretický základ, historický vývoj, současnou právní úpravu v hmotně-právní i procesně-právní stránce a případně jej porovnat se zahraniční praxí.“* Téma práce považuji za vhodně zvolené, neboť se jedná o problematiku, která – byť výrazným způsobem zasahuje do (nejen) veřejnoprávního života fyzických osob - není odpovídajícím způsobem komplexně odborně rozpracována, a taktéž jde i o téma velmi aktuální, neboť Česká republika má za sebou necelé první dva roky existence nové právní úpravy v dané oblasti, a to zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky.

Práce je vedle Úvodu a Závěru členěna do 4 hlavních kapitol, dále vnitřně diferencovaných. Cílem každé kapitoly je pak zodpovězení autorkou vymezených výzkumných otázek a ověření stanovených hypotéz, konkrétně těchto:

1. Institut státního občanství stojí a uplatňuje se na pevných teoretických základech, které významným způsobem ovlivňují jeho praktický projev v právních předpisech a judikatuře. Jeho vliv dopadá jen na omezenou skupinu fyzických osob.
2. Základy institutu udělování státního občanství byly položeny císařským patentem č. 946/1811 Sb. z. s., obecný zákoník občanský.

3. Nabytím účinnosti NSO došlo k výraznému nárůstu nároků na žadatele o udělení státního občanství České republiky.
4. Správní uvážení Ministerstva vnitra probíhající v rámci rozhodování o udělení státního občanství České republiky postrádá meze stanovené přímo v NSO.
5. Který z instrumentů nabývání polského státního občanství je protějškem udělování státního občanství České republiky? A nakolik jsou si polská a česká právní úprava podobné?

Prvá z kapitol představuje právně teoretický základ dané problematiky, kde se autorka velmi podrobně věnuje vymezení pojmu státní občanství, jeho znakům a právní povaze, obsahu, jakož i odlišení od - v některých znacích souvisejících, v jiných naopak odlišných - pojmů jako je národnost, státní příslušnost, občanství a čestné občanství územně samosprávného celku. Následující kapitola Právní úprava státního občanství a její vývoj se věnuje převážně historickému vývoji udělování státního občanství na českém území. Lze ocenit, že danou část práce autorka nezpracovala pouze metodou popisnou, ale provedla i komparaci jednotlivých historických období a s nimi spojených státoobčanských předpisů. Za stěžejní část práce lze pak považovat kapitolu věnující se udělování státního občanství ČR, již autorka pojala velmi precizně, komplexně, a to jak z pohledu hmotně právního, tak i procesně právního. Poslední kapitolou je kapitola nazvaná Nabývání státního občanství Polské republiky, která je založena na komparaci české a polské právní úpravy státního občanství, a to zejména se zaměřením na pojetí naturalizace v právních systémech obou států.

Pokud jde o dílčí připomínky či podněty k textu práce, uvedla bych zejména tyto:

- v hypotéze první autorka konstatuje, že vliv a význam institutu státního občanství dopadá pouze na omezenou skupinu fyzických osob (s. 8) – v čem, resp. čím je dána tato omezenost, resp. vymezenost této skupiny?
- v rámci hypotézy čtvrté autorka deklaruje, že „*správní uvážení Ministerstva vnitra probíhající v rámci rozhodování o udělení státního občanství České republiky postrádá meze stanovené přímo v NSO*“ (s. 10) – míní autorka toto obecně ve vztahu k určité ustálené rozhodovací praxi MV, resp. na základě jaké metody zkoumání a jak hluboké analýzy této praxe lze danou hypotézu skutečně relevantně ověřit či vyvrátit?

- na s. 17 se autorka zabývá otázkou možnosti zbavení státního občanství v podmínkách ČR; má autorka na tuto otázku i srovnávací pohled, tj. jak je toto nazíráno a upraveno v právních řádech jiných států?
- jaká jsou tedy ještě další práva a povinnosti státního občana (s. 22) – z pohledu komplexnosti práce mohlo být alespoň obsahem poznámky s odkazem na příslušnou literaturu; proč pak autorka věnovala pozornost právě otázce zákazu pobytu a institutu vyhoštění?
- řeší podmínku státního občanství nějakým způsobem i nový zákon o státní službě (s. 34)?
- na s. 67 se autorka zabývá problematikou řádného odůvodnění rozhodnutí MV ve věcech st. občanství – má tedy autorka za to, že stávající rozhodovací praxe MV nevyhovuje požadavku zákonnosti, resp. správní uvážení není v těchto řízeních řádně aplikováno?
- jak autorka hodnotí prodloužení lhůty pro rozhodnutí MV ve věci udělení st. občanství (s. 67/68)?
- na s. 68 zřejmě došlo k nesprávnému vyjádření ze strany autorky: „*Opravným prostředkem je rozklad, který vydá MV ve lhůtě 120 dnů podle § 23 odst. 2 NSO.*“
- jaká je dle autorky právní povaha Listiny o udělení státního občanství České republiky, o jakou formu činnosti veřejné správy se jedná (s. 68)?
- existuje dle autorky tedy nějaká možnost právní obrany, je-li vydáno rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení státního občanství České republiky podle § 22 odst. 3 zákona č. 186/2013 Sb.? – s. 73/74

Z pohledu **celkového hodnocení obsahové stránky** předložené práce mohu konstatovat, že z ní bezesporu vyznívá, že autorka disponuje nejen dobrými právně teoretickými poznatky o dané oblasti, ale je velmi dobře obeznána i s procesem interpretace a aplikace předmětné legislativy a zejména pak s jejími nedostatky, s nimiž se musí adresáti i orgány veřejné správy a následně i soudy v praxi potýkat. Rigorózní práce vykazuje vyváženost i logickou uspořádanost s věcnou návazností dílčích otázek zpracovávané problematiky a poskytuje tak ucelený a odborně fundovaný pohled na problematiku udělování státního občanství ČR. Taktéž oceňuji i schopnost autorky definovat problémy stávající legislativy a na ni navazující aplikační praxe a v návaznosti na to formulovat své vlastní návrhy řešení. Taktéž

velmi kladně hodnotím komparativní kapitulu, kde autorka nejen že přiblížila čtenáři relevantní právní úpravu státního občanství a jeho nabývání v Polsku, ale taktéž provedla i hodnotnou komparaci české a polské právní úpravy právě co do jeho způsobu nabývání ve formě udělení, resp. naturalizace. Vyjma výše uvedených spíše podnětů k diskusi, než-li výhrad, práce nevykazuje žádných zásadních obsahových nedostatků.

Pokud jde o **formální požadavky** na tento typ kvalifikační práce, domnívám se, že tyto jsou splněny. Práce je přehledně členěná a logicky uspořádaná, je vybavena odpovídajícím poznámkovým aparátem, kdy autorka pracovala jak s relevantní odbornou literaturou, tak judikaturou. Práce je psána čtivě, bez gramatických či stylistických nedostatků.

Závěr:

Domnívám se, že předložená **rigorózní práce Mgr. Barbory Gonsiorové splňuje obsahové i formální požadavky stanovené pro tento typ vědecké práce a že v ní autorka prokázala schopnost samostatné vědecké a tvůrčí práce**, jakož i schopnost aplikovat obecné právně teoretické poznatky do oblasti praktické.

Práci tedy doporučuji k obhajobě.

V rámci ústní obhajoby by se autorka mohla zaměřit na tyto oblasti:

- aplikace správního uvážení v rámci rozhodování o (ne)udělení státního občanství MV a jeho limity
- došlo v souvislosti s přijetím nové právní úpravy (tj. zákona č. 186/2013 Sb.) ke změnám ve vztahu k podmínkám pro udělení státního občanství oproti předchozí právní úpravě a jak lze případné změny hodnotit z pohledu jednak žadatelů o státní občanství a jednak z pohledu aplikace zákona ze strany správních orgánů a soudů
- lze najít v polské právní úpravě některé možnosti inspirace pro návrhy de lege ferenda ve vztahu k české legislativě?

V Olomouci dne 8. 6. 2015

JUDr. Kateřina Frumarová, Ph.D.